

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ I DOKUMENTACJI

Analiza regulacji prawnych dotyczących spływów kajakowych

W opinii towarzyszącej rządowemu projektowi ustawy o sporcie¹ napisano: „Znaczna część aktywności w zakresie kultury fizycznej, w tym sportu, odbywa się poza sferą regulacji prawnych. Również w ramach (...) polskich związków sportowych należy odnotować zjawisko istotnej sfery regulacji o charakterze autonomicznym, co wynika bezpośrednio z faktu, że działają one w formie stowarzyszeń, a więc jednostek samorządnych, które samodzielnie określają swoje cele i programy działania”. Uznając, że ustanawianie państwowych norm nie wszędzie jest pożądane, autorzy opinii napisali, że zdają sobie sprawę z potrzeby „ograniczenia reglamentacji prawnej sportu do minimum” wobec powszechnego społecznego oczekiwania, by „państwo zajmowało się sportem tylko wtedy, gdy ma on wyraźnie wymiar >państwowy<”.

I. Przepisy regulujące kwestie związane ze spływami kajakowymi.

Do podstawowych przepisów prawnych związanych ze spływami kajakowymi należą:

1. ustawa o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 113 z późn. zm.),
2. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne (Dz.U. Nr 57, poz. 358),
3. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania (Dz.U. Nr 71, poz. 738 z późn. zm.),
4. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 września 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej (Dz.U. Nr 101, poz. 1095),

---

¹ W dniu 18.05.2009 wpłynął do łaski marszałkowskiej poselski projekt ustawy o sporcie. 28.08.2009 r. Prezes Rady Ministrów, Donald Tusk, skierował na ręce Marszałka Sejmu, Bronisława Komorowskiego, rządowy projekt ustawy o sporcie. **Oba projekty przewidują zastąpienie m.in. ustawy o kulturze fizycznej.** Pracuje nad nimi podkomisja nadzwyczajna ds. rozpatrzenia rządowego i poselskiego projektów ustawy o sporcie, której przewodniczy poseł Ireneusz Raś (PO). Jej ostatnie posiedzenie odbyło się w dniu 5.12.2009 r.

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. Nr 135, poz. 1516).

Regulacje te tylko we fragmentach i w dość ogólny sposób odnoszą się do kwestii związanych z organizacją spływów kajakowych. Bardziej szczegółowe przepisy dotyczące organizacji spływów kajakowych tworzą na własny użytek Polski Związek Kajakowy (PZKaj) oraz Komisja Turystyki Kajakowej Zarządu Głównego PTTK. Własne zasady i regulaminy organizacji wycieczek dzieci i młodzieży szkolnej tworzą na swój użytek Kuratoria Oświaty i Wychowania. Podobnie Związek Harcerstwa Polskiego przeprowadza na własne potrzeby (na poziomie chorągwi) kursy instruktorów prowadzenia spływów i nadane w ten sposób uprawnienia są później wykorzystywane podczas harcerskich imprez kajakowych.

Dochodzą do tego rozporządzenia dotyczące zasad poruszania się po szlakach wodnych, w terenach nadgranicznych oraz zachowania się na obszarach chronionych i ochrony środowiska.

II. Definicja spływu kajakowego.

Żadna z wymienionych powyżej regulacji prawnych nie podaje definicji legalnej spływu kajakowego.

Potocznie przez spływ kajakowy rozumie się formę rekreacji, polegającą na płynięciu kajakiem lub kajakami po rzece. Oprócz formy rekreacyjnej istnieje również kajakarstwo sportowe (wyścigi kajaków lub kanadyjek oraz kajakarstwo górskie, czyli slalom).

III. Podmioty uprawnione do organizacji spływu kajakowego oraz obowiązki organizatora.

Przepisy polskiego prawa nie określają zasad organizowania spływów kajakowych. Wskazówki dotyczące obowiązków organizatora imprezy na wodzie (w tym spływu kajakowego) można wysnuć z obowiązków organizatora imprezy żeglarskiej, określonych w § 2 załącznika nr 7 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne (Dz.U. Nr 57, poz. 358).

Organizacje przeprowadzające takie imprezy (PPTK, PZKaj, różne stowarzyszenia i kluby) określają własne przepisy (np. PZKaj – „Zasady Organizacji Imprez Rekreacyjnych i Turystycznych”²), w których omówione są zadania organizatora i komandora imprezy. Do ich

---

² Pełny tekst dokumentu dostępny jest w Internecie pod adresem http://www.pzkaj.pl/download/tir/tir_zasady_organizacji_impiez.pdf

obowiązków należy m.in. opracowanie regulaminu imprezy, określającego cechy jej uczestników, sprzętu pływającego, na którym odbędzie się impreza, trasę spływu oraz obowiązujące na niej zasady bezpieczeństwa. Jeśli spływ ma charakter współzawodnictwa, to oprócz komandora dowodzącego imprezą organizator powołuje także komisję sędziowską.

Kajakowa impreza rekreacyjna lub turystyczna to (według PZKaj) zgromadzenie na określonej trasie co najmniej 3 osad (kajaków, kanadyjek lub innego dopuszczonego do startu sprzętu pływającego) stanowiących grupę pod kierownictwem uprawnionej osoby (komandora spływu), wyznaczonej przez organizatora imprezy.

Fragment „Zasad organizacji imprez turystycznych i rekreacyjnych PZKaj” dotyczący organizatora imprezy kajakowej:

„§ 5. Organizatorem imprezy kajakowej może być stowarzyszenie kultury fizycznej posiadające osobowość prawną lub inna osoba prawna, które w swych statutach przewidują taką działalność.

§ 6. Organizator imprezy Polskiego Związku Kajakowego ma następujące obowiązki:

- a) powołać Komandora,
- b) na wniosek Komandora zatwierdzić projekt Regulaminu,
- c) jeśli impreza jest umieszczona w Kalendarzu, przesłać do Komisji Turystyki i Rekreacji PZKaj, najpóźniej do 30 listopada roku poprzedzającego imprezę projekt Regulaminu, dane personalne Komandora, Sędziego Głównego i składu Jury, w celu ich zatwierdzenia,
- d) przestrzegać przepisów dotyczących uprawiania kajakarstwa,
- e) uzyskać wymagane zezwolenia na przeprowadzenie imprezy,
- f) dbać o jak najwyższy poziom imprezy, realizację wszystkich świadczeń dla uczestników i zapewnienie im bieżącej informacji,
- g) przygotować trasę i biwaki, m.in. ustalić zasady zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom,
- h) prowadzić ewidencję uczestników imprezy, m.in. w celu ubezpieczenia ich od następstw nieszczęśliwych wypadków,
- i) wykonać wklejki do Książeczek TOK PZKaj/PTTK”.

IV. Podmiot uprawniony do prowadzenia spływu oraz jego obowiązki.

Wskazówki dotyczące obowiązków prowadzącego imprezy na wodzie (w tym spływ kajakowy) można wysnuć z obowiązków prowadzącego imprezy żeglarskie, określonych w § 3 załącznika nr 7 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących

się i uprawiających sporty wodne (Dz.U. Nr 57, poz. 358). O obowiązkach prowadzącego imprezę kajakową (jej komandora) mówią „Zasady organizacji imprez turystycznych i rekreacyjnych PZKaj:

„§ 3. Kajakowa impreza rekreacyjna lub turystyczna to zgromadzenie na określonej trasie co najmniej 3 osad (kajaków, kanadyjek lub innego dopuszczonego do startu sprzętu pływającego) stanowiących grupę pod kierownictwem uprawnionej osoby – Komandora.

(...)

§ 8. Obowiązki komandora spływu:

1. Komandor kieruje powołanym przez Organizatora Komitetem Organizacyjnym, odpowiada za sprawne jego działanie oraz reprezentuje na imprezie Organizatora.
2. Komandor musi posiadać kwalifikacje Instruktora Turystyki i Rekreacji PZKaj stopnia odpowiedniego do rangi imprezy, inne wymagane uprawnienia oraz ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.
3. Komandorowi przysługuje prawo nakładania na uczestników imprezy kar przewidzianych niniejszymi Zasadami i Regulaminem.
4. Komandor opracowuje wraz z Sędzią Głównym Regulamin i Zapowiedź imprezy, odpowiada za wypełnienie obowiązków Organizatora oraz za zgodną z Regulaminem i obowiązującymi przepisami bezpieczną realizację imprezy.
5. Komandor wraz z Sędzią Głównym mają obowiązek złożyć do Komisji Turystyki i Rekreacji PZKaj pisemne sprawozdanie z imprezy w ciągu 30 dni od jej zakończenia.

W pewnych sytuacjach Komandor, w porozumieniu z Szefem Ratowników, ma prawo zmienić program, trasę i termin imprezy, a nawet ją odwołać”.

V. Definicja kajaka i kanu (kanadyjki).

Przepisy polskiego prawa nie podają definicji legalnej kajaka ani kanadyjki.

Definicje potoczne tych łodzi są następujące:

Kajak – niewielka łódź turystyczna lub sportowa, napędzana wiosłem o dwóch piórach, nieopartym o żadne urządzenia przymocowane do pokładu (w odróżnieniu od łodzi wiosłowej).

Załoga siedzi twarzą do kierunku płynięcia.

Kanadyjka (nazywana także *canoe* lub *kanu*) – niewielka łódź turystyczna lub sportowa, napędzana wiosłem o jednym piórze (pagajem). Załoga kłęczy lub siedzi twarzą do kierunku płynięcia.

Fragment „Zasad organizacji imprez turystycznych i rekreacyjnych PZKaj” dotyczący sprzętu pływającego na imprezach kajakowych :

„§ 15. Do imprez dopuszcza się jednostki pływające, w których załoga siedzi lub kłęczy przodem w kierunku płynięcia, a jako źródło napędu używa wiosła z jednym lub dwoma piórami, swobodnie trzymany w dłoniach.

§ 16. Jednostka pływająca musi być zabezpieczona przed zatonięciem i zaopatrzona w środki ratunkowe, w ilości zgodnej z liczbą płynących w niej osób. Za stan jednostki pływającej odpowiada jej właściciel.

(...)

§ 26. Zaleca się, aby uczestnik nie posiadający umiejętności pływania płynął w sprzęcie ratunkowym lub asekuracyjnym”.

Opracowanie:

Artur Dragan

Dział Analiz i Opracowań Tematycznych

link do artykułu:

<http://www.funkayak.org/art/irr.pdf>